

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Valtioneuvoston päätös strategisen tutkimuksen teema- alueista vuodelle 2024

Strategista tutkimusta rahoitetaan momentilta 29.40.54. (Strateginen tutkimusrahoitus). Myöntövaltuudeksi vuodelle 2024 on esitetty 55,631 miljoonaa euroa. Strategisen tutkimuksen myöntövaltuutta ja määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston päättämien teema-alueiden ja painopisteiden mukaisesti strategiseen tutkimukseen. Strategisella tutkimuksella tarkoitetaan pitkäjänteistä, ongelmakeskeistä ja tieteellisesti korkeatasoista yhteiskuntapolitiikkaa ja yhteiskunnan toimintojen kehittämistä palvelevaa tutkimusta, jonka tarkoituksena on löytää ratkaisuja merkittäviin yhteiskunnan haasteisiin ja ongelmiin.

Saatuaan strategisen tutkimuksen neuvoston aloitteen valtioneuvosto on päättänyt Suomen Akatemiasta annetun lain 5b §:n nojalla strategisen tutkimuksen teema-alueista vuodelle 2024. Teema-alueet ovat:

- Vesi hyvinvoinnin, turvan ja rauhan elementtinä
- Demokratian tulevaisuus

Vesi hyvinvoinnin, turvan ja rauhan elementtinä. Teemassa keskitytään veteen ja vesivaroihin yhteiskunnallisena kysymyksenä kansallisesti ja globaalisti. Vesi on olennainen osa hyvinvointia, huoltovarmuutta ja kestävää kehitystä niin pinta- ja pohjavesien, sisävesien kuin merienkin osalta. Vesivarat ja -reitit määrittävät monin tavoin yhteiskuntien toimintaa. Vedellä ja vesistöillä on myös vahva kulttuurinen merkitys ja arvo. Suomessa on merkittävää vesiosaamista, joka luo vahvan perustan veteen liittyvien uusien ratkaisujen kehittämiseksi. Maailmanlaajuisesti tarkasteltuna vesi on kriittinen resurssi, jonka hallinta aiheuttaa jännitteitä ja jopa konflikteja. Myös ilmastonmuutos, luontokato ja väestökysymykset haastavat kaikki osaltaan kansainvälistä vesidiplomatiaa ja -politiikkaa.

Teemassa rakennetaan laaja-alaista ymmärrystä ja asiantuntijuutta vesiturvallisuuden ja vesien kestävä käytön vahvistamiseksi Suomessa ja kansainvälisesti. Veden ja vesistöjen hyvä ja oikeudenmukainen hallinta ovat keskeisiä hyvinvointiyhteiskunnalle. Veteen ja vesivaroihin kohdistuu monenlaisia paineita esimerkiksi teollisuudessa, maataloudessa, liikenteessä, matkailussa ja energia-alalla. Teemasta tehtävän tutkimuksen tulee vahvistaa edellytyksiä tehdä pitkäjänteisiä päätöksiä ja valmiuksia ennakoita veden hallintaan ja vesiturvaan liittyviä haasteita sekä mahdollisuuksia. Päätöksenteon avoimuus ja osallisuus sekä ylisukupolvisuus ovat oleellisia vesien hyvälle hallinnalle.

Demokratian tulevaisuus. Teemassa keskitytään demokratian tulevaisuuteen. Kansalaisten vapauksiin ja oikeuksiin sekä yhdenvertaisuuteen, osallisuuteen ja moniarvoisuuteen perustuva demokratia on hyvinvointiyhteiskunnan ja oikeusvaltion perusta. Demokraattisen järjestelmän toimivuus nojaa kansalaisten luottamukseen. Kauaskantoisissa päätöksissä osallisina tulee ottaa huomioon nykyisten lisäksi tulevat sukupolvet. Radikaaleja yhteiskunnallisia uudistuksia vaativat globaalit kriisit – kuten ilmastonmuutos, lajikato ja aseelliset konfliktit – haastavat demokratiaa. Monikansallisten toimijoiden resurssit ja vallan keskittyminen vaikuttavat kansalliseen toimintaympäristöön. Demokratia on myös altis epäsuorille vallankäytön muodoille kuten informaatio- ja datavallalle. Osallisuusaktiivisuuden ja osallisuuden epätasainen jakautuminen sekä yhteiskunnallinen polarisaatio heikentävät demokraattisia instituutioita ja yhteenkuuluvuutta. Mihin Suomen tulisi panostaa demokratian ja demokraattisten perusarvojen vaalimiseksi kotimaassa ja kansainvälisesti? Miten demokraattinen päätöksenteko toimii tilanteissa, jotka haastavat nykyjärjestelmiä perustavalla tapaa? Miten demokratia voi edistää hyvinvointia tulevaisuudessa? Kuinka demokraattinen järjestelmä voi palvella paitsi ihmiskunnan myös muun luonnon hyvinvointia?

Teemassa rakennetaan monitieteisen tutkimuksen keinoin tietoperustaa ja asiantuntijuutta ratkaisemaan nykyisiä ja tulevia demokratian haasteita. Teemasta tehtävän tutkimuksen tulee lisätä valmiuksia ennakoida demokratian tulevaisuuteen liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia sekä kykyä tehdä pitkäjänteisiä päätöksiä. Keskeisenä tavoitteena on vahvistaa demokratiaa, osallisuutta ja luottamusta yhteiskunnassa.

Pääministerin sijainen,
valtiovarainministeri

Riikka Purra

Neuvotteleva virkamies

Ritva Järvinen